

14. POZOR, KONTROLA!

Anotácia:

Počas hodiny budú mať žiaci možnosť diskutovať o mobilite, migrácii a téme utečenectva. Spoznajú oblasti sveta, kde sú, alebo vznikajú umelé bariéry, ktoré ľuďom bránia v pohybe a budú diskutovať o možných dôvodoch ich vzniku. Zároveň sa vcítia do roly migrantov a cez ich životné príbehy lepšie pochopia, ako takéto bariéry priamo ovplyvňujú osudy obyčajných ľudí.

Odporúčaný ročník:

2. alebo 3. ročník SŠ.

Vzdelávací štandard:

Zmeny na politickej mape Zeme.

Obsahový štandard:

- ▶ Mechanický pohyb, migrácia.
- ▶ Životná úroveň, kvalita života.

Výkonový štandard:

- ▶ Žiaci zdôvodnia význam a úlohu spolupráce medzi štátmi a regiónmi.
- ▶ Zhodnotia príčiny migrácie obyvateľstva.
- ▶ Identifikujú na mape najdôležitejšie smery a oblasti migrácie obyvateľstva.
- ▶ Zhodnotia súčasnú politickú situáciu v regióne.
- ▶ Zaujmu stanovisko k aktuálnym ohniskám vojnových konfliktov a náboženských sporov.

Pomôcky:

Čistý papier pre každého žiaka, pre každú skupinu –

odkopírovanú prílohu č. 1 (vybrané bariéry vo svete), mapu sveta, prekopírované texty – príbehy migrantov – príloha č. 2), písacie potreby, flipchartový papier (príp. výkres formátu A2).

Ciele:

- ▶ zaujať postoj k problematike budovania umelých hraníc medzi krajinami a národmi, ktoré vplyvujú na migráciu obyvateľstva;
- ▶ zhodnotiť kvalitu života ľudí vo vybraných regiónoch sveta, ktoré sú ovplyvnené umelo vytvorenou a kontrolovanou štátnou hranicou;
- ▶ diskutovať o možnostiach skvalitnenia života ľudí v konfliktných oblastiach.

 10 MIN.

Postup:

EVOKÁCIA:

1. Žiakom položte v rámci brainstormingu otázku: „Čím sa podľa vás líšila cesta vašich rodičov do zahraničia v porovnaní s vašou cestou do zahraničia?“ (Snažíme sa upriamiť pozornosť žiakov na rozdiely v možnostiach cestovania v rámci Schengenského priestoru a mimo neho, ako i obmedzenia cestovania do zahraničia v rôznych politických pomeroch – totalitnej spoločnosti, demokratickej spoločnosti v krajine a pod.)
Odpovede žiakov zapisujte na tabuľu. So žiakmi diskutujte o ich odpovediach – aké rozdiely uvádzali najčastejšie, odkiaľ mali alebo čerpali žiaci informácie, sú veľké rozdiely v možnostiach cestovať napr. spreď 30 – 40 rokmi v porovnaní s dneškom a pod.
2. Uvedte, že rôzne krajiny majú rôzne prístupy k migrantom a utečencom. Vzhľadom k tomu, že žiaci nemusia mať ujasnené tieto pojmy, opýtajte sa ich, ako možno pojmy „migranti“ a „utečenci“ definovať.
3. Žiakov sa spýtajte, za akých okolností by si vedeli predstaviť svoj život v inej krajine.

 20 MIN.

UVEDOMENIE:

4. Žiakov rozdeľte do skupín po 4 – 5 ľudí. Každý skupine žiakov dajte okopírovaný pracovný list (Vybrané umelé bariéry vo svete – príloha č. 1) a mapu sveta, do ktorej majú vybrané bariéry z pracovného listu zakresliť. V prípade potreby (napr. ak si myslíte, že ich žiaci nebudú poznať alebo nie sú relevantné pre potreby učiva) môžete niektoré hranice/bariéry z prílohy vymazať.

TIP PRE VÁS

Na stenu môžete premietnuť i mapu sveta s existujúcimi alebo plánovanými plotmi a múrmi: <http://bit.ly/hranice-ploty>. Pozn.: v prípade Brazílie sa uvažuje o virtuálnej bariére, kde by bola hranica strážená dronmi a satelitmi.

5. Po skupinovej práci žiakom objasnite riešenia pracovného listu o vybraných umelých bariérach vo svete a diskutujte s nimi o možnostiach ochrany hraníc – z pozície migrantov i domácich obyvateľov.
6. Žiakom rozdajte pracovný list (Príbehy migrantov – príloha č. 2). Úlohou žiakov je odpovedať na otázky, ktoré sú súčasťou pracovných listov:
 - ▶ Stručne opíšte životné osudy predstaviteľa z ukážky.
 - ▶ Čo vás na ukážke najviac prekvapilo?
7. Žiaci prezentujú pred ostatnými spolužiakmi výsledky svojej skupinovej práce.
8. So žiakmi diskutujte o ďalších príkladoch umelých bariér. Napr.:
 - ▶ Sú (alebo boli) podobné umelé bariéry postavené aj na Slovensku?
 - ▶ Aký je (bol) ich účel?
 - ▶ Čo by sa muselo stať (alebo sa už stalo), aby tieto bariéry zanikli?

 15 MIN.

REFLEXIA:

9. So žiakmi zrealizujete metódu Názorovej škály. (Alternatívne môžete reflexiu realizovať diskusiou so žiakmi.)
Jednu stenu v triede označte nápisom „úplne súhlasím“. Stenu na opačnom konci triedy naopak nápisom „rozhodne nesúhlasím“. Vyzvite žiakov, aby sa postavili do uličky medzi lavicami. Uistite sa, že každý žiak rozumie princípu metódy názorovej škály, v ktorom sa jednotliví žiaci stavajú medzi dva extrémne postoje na neviditeľnej škále. Čím bližšie sa žiak postaví k stene s nápisom úplne súhlasím, tým viac dáva najavo svoj súhlas s tvrdením, ku ktorému sa má postojovo vyjadriť.
10. Postupne prečítajte žiakom tvrdenia uvedené nižšie, prípadne si z nich vyberte len niektoré. Vždy po rozostavení sa žiakov na škále, vyzvite niekoľkých (najlepšie postojovo odlišných), aby svoj postoj v krátkosti vysvetlili. Ak chce ľubovoľný žiak pridať svoj názor do diskusie, má právo prihlásiť sa a dostať slovo.
 - ▶ Občania Slovenska by mali mať právo cestovať do iných členských krajín bez výnimky, a tiež tam pracovať.
 - ▶ Slovensko sa musí chrániť pred nelegálnymi migrantmi budovaním fyzických bariér.

Môžete tiež diskutovať aj o tom, ako naši predkovia odchádzali do zahraničia (napr. do USA na začiatku 20. storočia alebo na „Západ“, predovšetkým v rokoch 1948–89).

PRÍLOHA Č. 1

VYBRANÉ UMELÉ BARIÉRY VO SVETE

Do tabuľky vybraných umelých bariér/múrov vo svete doplňte možné dôvody, pre ktoré boli tieto bariéry, ploty alebo múry postavené. Jednotlivé bariéry zakreslite do mapy sveta.

KĽDR (Severná Kórea) – Južná Kórea: tzv. Demilitarizovaná zóna

Západ – Východ: tzv. Železná opona

Izrael – Palestína (Západný breh Jordánu, Gaza)

Slovensko – Ukrajina: tzv. Schengenská hranica

Cyprus – Severocyperská turecká republika: tzv. Attilova „zelená“ línia

Španielsko (EÚ, Schengenský priestor – Ceuta a Melilla) – Maroko

Maroko – Západná Sahara

India – Bangladéš

Botswana – Zimbabwe

USA – Mexiko

PRÍLOHA Č. 1 – POMÔCKA PRE UČITEĽA/UČITEĽKU

ODPOVEDE

KĽDR (Severná Kórea) – Južná Kórea: tzv. Demilitarizovaná zóna

Konfliktná zóna (územie medzi dvomi krajinami, ktoré vzniklo z politických dôvodov ako dôsledok kórejskej vojny v rokoch 1953 – 1956). Oficiálne sa vojna medzi oboma krajinami neskončila. Najstráženejšia hranica sveta.

Západ – Východ: tzv. Železná opona

Oddeľovala krajiny „Východného“ a „Západného“ bloku v období studenej vojny. Najviditeľnejším symbolom bol Berlínsky múr. U nás znamenala hranicu so Západným Nemeckom a Rakúskom na jednej strane a Československom na druhej.

Izrael – Palestína (Západný breh Jordánu, Gaza)

Zabránenie prístupu Palestínčanov do Izraela a Izraelom okupovaných oblastí Palestíny. Ochrana pred možnými teroristickými útokmi.

Slovensko – Ukrajina

Zabránenie prístupu nelegálnym migrantom do Schengenského priestoru.

Cyprus – Severocyperská turecká republika: tzv. Attilova „zelená“ línia

Nárazníková/bezpečnostná zóna (dôsledok sporu tureckých a gréckych Cyperčanov, existenciu ovplyvnili politické dôvody, postupne vznikla ako tzv. Zelená zóna v r. 1964, neskôr upravená v r. 1974).

Španielsko (EU, Schengenský priestor - Ceuta a Melilla) – Maroko

Proti ilegálnej imigrácii. Ceuta a Melilla ležia na africkom kontinente, ale sú súčasťou EÚ a Schengenského priestoru.

Maroko – Západná Sahara

Spor o územie Západnej Sahary, ktoré anektovalo Maroko po získaní samostatnosti.

India – Bangladéš

Proti pašovaniu tovaru a ilegálnej imigrácii. Oficiálne tiež proti terorizmu.

Botswana – Zimbabwe

Proti ilegálnej imigrácii, oficiálne (podľa Botswany) však proti dobytku, ktorý prenáša choroby zo Zimbabwe. Ekonomické rozdiely medzi oboma krajinami sú priepastné.

USA – Mexiko

Proti ilegálnej imigrácii a pašovaniu tovaru a drog.

TIP PRE VÁS

Informácie o migrantoch na Slovensku je možné získať aj z metodického materiálu „Aj my sme tu doma“, ktorú vydala Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), 2013 – materiál dostupný aj na <http://bit.ly/sme-tu-doma>. Zaujímavé informácie o historickej emigrácii z územia Slovenska nájdete na: <http://bit.ly/dennikN-migracia>.

PRÍLOHA Č. 2

PRÍBEHY MIGRANTOV

Prečítajte si príbeh a odpovedajte na otázky:

1. Dokážete stručne opísať životné osudy predstaviteľa z ukážky?
2. Čo vás na ukážke najviac prekvapilo?
3. Prečo vznikli umelé bariéry opísané v textoch? Ako ovplyvnili osudy ľudí z príbehov?

Trikrát a ešte raz

Prvýkrát som prišiel do USA ilegálne sám v roku 1994. Dostal som sa až do Anchorage na Aljaške, kde som pracoval v baliarni lososov, ale aj v reštauráciách, na umývacích linkách, na stavbách, či ako záhradník. V roku 1995 ma deportovali do Tijuany (v Mexiku), no vrátil som sa do USA hneď na druhý deň – cez kanalizačný tunel, ktorý neskôr zablokovali. Opäť ma deportovali a opäť som sa, v roku 1998, do USA vrátil. Tentoraz to bolo cez mesto Ciudad Juárez, kde som preliezol hraničný plot do amerického El Pasa. No znovu som nemal šťastie. Za trojnásobné nelegálne prekročenie hranice som sa dostal do amerického väzenia. Bol som odsúdený na tri roky. Pobyť vo väzení nebol jednoduchý, neraz nás bez príčiny zatvárali na niekoľko mesiacov do samoty. Nakoniec ma v decembri 2002 prepustili z väzenia a opäť deportovali. Napriek tomu mám na USA dobré spomienky, všetko, čo chcem, je prosto pracovať.

Ako sa žije v rozdelenom meste

Sára Mohamed Shaib má 29 rokov a žije v Melille, v španielskej enkláve obkolesenej z jednej časti Marokom a z druhej Stredozemným morom. O živote v rozdelenom meste hovorí:

„Je mi smutno pri pomyslení, čo ten plot urobil s Melillou, a to nielen preto, že je tak škaredý, ale pretože je to jediná vec, ktorú ľudia o našom meste vedia. Návštevníci sa neraz pýtajú: „Kde je ten plot?“ „La Valla“ (plot) je teraz súčasťou nášho slovníka a nie je to turistická atrakcia. Keďže náš dom je blízko hranice, neraz sme doma počuli krik ľudí, ktorých chytila polícia, keď sa snažili plot v noci preliezť. Dokonca sme často v záhrade nachádzali týchto ľudí, ako sa u nás schovávali.

Blízkosť hranice však ovplyvnila aj moju rodinu. Moja sestra s rodinou žije v blízkom meste v Maroku, a ak nás chcú navštíviť, potrebujú víza, ktoré však kvôli tomu, že moji synovci sú neploletí, nie je jednoduché získať. Nedávno, keď som sa vracala od nich z návštevy, ma zastihla veľká razia polície proti nelegálnym imigrantom. Preto k sestre na návštevu tak skoro nepôjdem, neviem, čo sa môže stať pri mojom návrate domov. Mám pocit, akoby moja sestra žila na inom svetadieli, hoci nás delí iba 12 kilometrov.

Príbeh z Indicko-Bangladézskej bariéry

Felani Khatun sa narodila v Indii. Mala 15 rokov, keď sa v r. 2011 rozhodla spolu s otcom navštíviť svojich príbuzných, ktorí žili v blízkej dedine v Bangladéši. Felani sa mala o týždeň vydávať, a tak chcela absolvovať ešte jednu cestu k svojim príbuzným. Bola oblečená do sviatočných šiat, mala na sebe aj svadobné šperky. Hranicu museli prekročiť ilegálne, keďže nemali doklady. Otcovi sa to podarilo, ale Felani sa pri preliezaní ostnatého drôtu, ktorý tvoril hranicu, zachytil lem nohavíc a tak ostala na tomto plote visieť. Felani kričala na otca o pomoc. Zbadali ich pohraniční strážcovia, ktorí Felani zastrelili. Jej mŕtve telo na výstrahu pred ilegálnym prechádzaním viselo na plote niekoľko dní. Nakoniec ho pohraničníci vrátili jej rodine, avšak bez svadobných šperkov. Fotografia, ako pohraničná stráž na bambusovej tyči nesie Felanino telo, sa stala symbolom nerovnosti medzi Indiou a Bangladéšom a krutého vyčíňania pohraničných strážcov.

Zdroj: voľne upravené a krátené podľa <http://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2013/nov/walls>